

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1978’de yaşanan Maraş Alevi katliamından iki yıl sonra aynı tezgâh Çorum’da da yürürlüğe konmuştur. 1980 askeri darbesine giden yolun taşlarını ören ve 29 Mayıs 1980’de başlayıp Temmuz ayında da devam eden Çorum katliamında en az 57 canımız katledilmiş, işyerleri ve evler yakılarak yağmalanmıştır. Alevilere yönelik gerçekleştirilen Çorum katliamının üzerinden 45 yıl geçmiş ancak bu katliam sebepleri, sonuçları ve failleri bakımından hala aydınlatılmamış, yüzleşilmemiş toplumsal bir yaradır. Başta Alevi yurttaşlarımız olmak üzere, tüm demokratik kamuoyunun beklentisi bu katliamı gerçekleştirenlerin, katliam emrini verenlerin ve bütün sorumluların yargı önüne çıkartılıp hak ettikleri cezalara çarptırılmasıdır. Çorum katliamının bütün ayrıntıları ile incelenmesi ve gerçek sorumlularının yargı önüne çıkartılması amacıyla Anayasa’nın 98. ve Meclis İktüzüğünün 104. ve 105. maddeleri uyarınca Meclis Araştırma sürecinin başlatılması gereğini arz ve teklif ederim. 03.07.2025

Celal FIRAT
İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

Yakın tarihimiz katliam ve zulümlerle doludur. Alevilerde bu katliamlardan fazlasıyla etkilenmişlerdir. Neredeyse düzenli bir şekilde, belirli aralıklarla Alevilerin yoğun yaşadığı şehirlerde planlı saldırı ve katliamlar yaşanmıştır.

Çorum katliamının yaşandığı 29 Mayıs 1980 tarihinden önce belli hazırlıklara başlanmış, katliamda büyük sorumluluğu olan Rafet Üçelli vali, Nail Bozkurt ise emniyet müdürü olarak atanmıştır. Kamu kurumlarında da buna uygun olarak yeni atamalar, görevlendirmeler ve yeni düzenlemeler yapılmıştır.

Ankara’da Gün Sazak’ın öldürülmesi ve Sivas ile Maraş’ta olduğu gibi, daha inşaat halinde olan Alaattin adlı camiye “Aleviler ve Solcular Bomba Attı” yalanı bahane edilerek katliamın fitili ateşlenmiştir. Devletin resmi televizyon kanalı TRT bile sık anonslarla camiye bomba atıldığını söylemiştir.

Bildiriler dağıtılıyor, camilerde anonslar yapılıyor, örgütlü saldırgan gruplar, yolları kesiyor, insanları kaçırıyor, işkence ile öldürüyor, Alevi mahalleleri ablukaya alınıp saldırıya geçiliyordu. Yakaladıklarını öldürüyor, işyerleri ve evleri ganimet anlayışı ile yağmalıyorlardı. Vahşet öyle boyutlara ulaşmıştır ki, İmam Rıza Ocağı dedelerinden Pir Veli Solmaz ile arkadaşı Ahmet Doğan fırına atılarak katledilmiştir.

Bu saldırılara karşı Aleviler ve sol kesimler kendilerini korumak için çoğunlukla Alevilerin yaşadığı Milönü mahallesi girişlerini barikatlarla korumaya çalışmışlar, 12 Eylül'ün darbeci generallerinden Celasun, kendisini korumaya çalışan bu mahallelere tanklarla gireceklerini söylüyor, işleri bakanı Mustafa Gürcügil olayları solun üzerine yıkmaya çalışıyordu. Amaç, barikatları kaldırıp daha büyük kitlesel bir katliam yapmaktır.

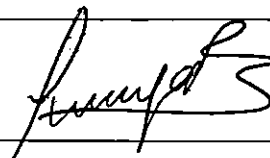
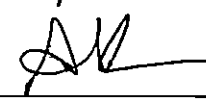
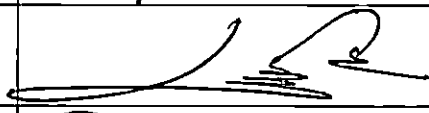
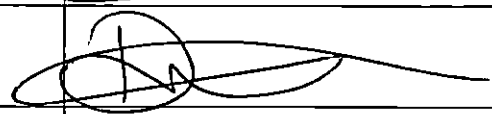
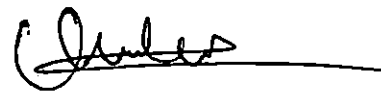
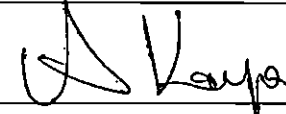
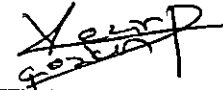
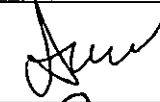
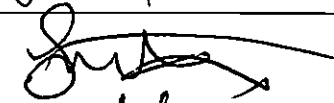
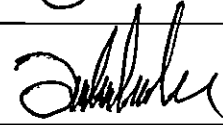
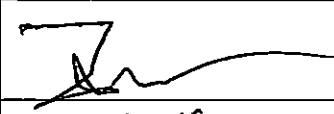
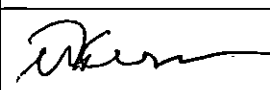
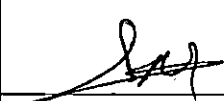
Nihayetinde Aleviler ve sol demokratik kesimler Maraş katliamında yaşananları da dikkate alarak kendilerini bu karanlık tezgâha karşı bedeller ödeyerek savunmaya çalışmışlar ancak artarak süregelen saldırılar sonucunda Ağustos ayının ortalarına gelindiğinde en az 57 ölüm, yüzlerce yaralı, yakılmış yıkılmış yağmalanmış yüzlerce ev ve işyeri, Maraş'ta olduğu gibi can güvenliği olmadığından şehri terk etmek zorunda kalan binlerce Alevi aile... Öyle ki darbe lideri Kenan Evren ve ekibi Çorum'a gelerek senaryonun başarısını yerinde incelemeyi ihmal etmemiştir.

Toplumsal kesimlerin, mezhepsel, etnik ve kültürel farklılıkları bir zenginlik olarak görülmesi yerine birbirlerine karşı birer silaha dönüştürülmüştür. Çorum Katliamı nedeniyle Alevi toplumundan hiç özür dilenmemiştir. Devletin katliamlardaki rolünün üzerine gidilmemiş, bu katliamı planlayanlar, emir-komuta zinciri içerisinde katliamda rol alan görevliler korunmaya çalışılmış, Çorum'da yaşanan gerçeklerin üstünü örtme yoluna gidilmiş ve adalet sağlanmamıştır.

Bugün de yaratılmaya çalışılan kutuplaşmanın altında yatan zihniyet aynıdır ve geçmişte yaşanan bu tür katliamların sorumluları mahkûm edilmediği sürece Türkiye demokratik bir ortama geçiş sağlayamayacaktır.

Her ne kadar, dava sonuçlanmış olsa da gerçekler yeterince açığa çıkarılmadığı için davanın yeniden görülmesi talebi Aleviler ve Demokratik Kamuoyu açısından bakidir.

Bütün bunlara göre yukarıda açıkladığımız nedenlerle, Türkiye artık katliamlarla anılmak istemiyorsa, demokratik bir hukuk devleti olma yolunda ilerlemek istiyorsa, tüm inançların ve etnik kimliklerin bir arada yaşayabileceği bir iç barışı tesis etmek istiyorsa, Çorum Katliamını planlayanların ve uygulayanların açığa çıkarılması, vicdanlarda ve hukuk önünde yargılanıp mahkûm edilmesi ve bu katliamdan kaynaklı yaşanan mağduriyetlerin giderilmesi amacıyla araştırma komisyonunun kurulmasını çok önemli ve gerekli görmekteyim.

1	SÜMEYYE BOZ	MUŞ	
2	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
3	SERHAT EREN	DİYARBAKIR	
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5	GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT	VAN	
6	NEVROZ UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	
7	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
8	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
9	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	SALİHE AYDENİZ	MARDİN	
12	GÜLDEREN VARLI	VAN	
13	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
14	BERDAN ÖZTÜRK	DİYARBAKIR	
15	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
16	CENGİZ ÇİÇEK	İSTANBUL	
17	MEHMET KAMAÇ	DİYARBAKIR	
18	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	